

TYGODNIOWE WIADOMOSCI.

We Szrodę dnia 30go Maia R. 1787.

Rozmaite Wiadomości.

Z Wiednia dn. 19 Maia Szkolne pieniądze w Węgrzech są podług rozrządzenia Nayaśniejszego Maieftatu na *Stipendia* wyznaczone, które między studentow nauką i dobrami obyczajami popisujących się następującym sposobem podzielone będą. *Stipendistow* w Węgierskim państwie jest 380. którzy na 4 Klasy dzielą się, to jest, 50 ich biorą po 100. zł. R. 100. z drugiey Klasy po 80. zł. r. 200. z trzeciey Klasy po 60. zł. r. i 30. z czwartey Klasy biorą 20. zł. r. gdzie uważać trzeba, że *Stipendia* 4. Klasy tylko umiejącym po niemiecku dane będą. Rząd krajowowęgierski nakazał wszystkim Komizarzom Dystryktualnym, aby po gorzyszych mieyscach krzemienie szukać kazali, z obietnicą, że wynalezca nadgrody dostanie. Znaydują się tu i owdzie w tym kraju wolne leżące krzemienie, wątpić nie można, że tam rosną; zdaje się więc, że Rządowi Krajowym tylko o to idzie, aby ten rodzaj kamieni obficie i w tym gatunku znaleziony był, żeby krajowey potrzebie

wystarczyły. Do tych czas C. K. Państwa, iak tez większa część Europy z Włoch, i obobliwie z Francyi zprowadzają; ktore mimo małej ceny znaczny handel czynią, i we Francyi kilka tysięcy ludzi niemi zatrudniających się żywią. Przed niejakim czasem znaleziono w Tyrolu krzemienie, ktore dla C. K. woyska przy sposobione były. Nayaśniejszy Maieftat rozkazał, aby generalne Seminarium Lwowskie do umieszczenia 400 Seminarystow rozszerzone było, i żeby napotym żaden, który w tym Seminarium Teologii nieśluchał, do starania koła dusz nie był użyty, a ponieważ w Łacińskim Seminarium Fundacya tylko jest na 80. drudzy zaś dla uboſtwa sami z własnego sustentować się tam nie mogą, więc Cesarz Imsć pozwolić raczył, aby 320 z Funduszu Religii sustentacyą w tymże Seminarium mieli. To bezpłatne przyięcie zacznie się natychmiast, nieczekaiać pierwey dokonczenia zaczętey fabryki, i obieraiącym sobie stan duchowny, i w tey mierze Teologią śluchaiącym, lubo teraz w Seminarium mieysca nie mają 150zł. r. na konty-

nuowanie zaczął nauki teologicznej dane będą, tacy jednak obowiązani są, aby w wyznaczonym na repetycyę czasie stawili się, aby na język niemiecki, który szczególnie Seminarystom dać się, regularnie chodzili, i na niedzielnym nabożeństwie wspólnie z drugimi Alumnamy znajdowali się, ci zaś, którzy już czwarty rok kursu Teologicznego zakończyli, ieszcze na piąty rok do Seminarium przynieść mają się, aby przez ten czas sposob katechizowania, dzieje Fizyczne, i Ekonomię słuchali, i w Ceremoniach kościelnych ćwiczyli się. Z Meilandy słychać, że dnia 28 w miesiącu przeszłym trzem Arcy-Xiążętom Synom Arcy-Xiążęcia Ferdynanda w przytomności Xiążąt Ichmościow Rodzicow ospa zaszczepiona była. Operacya ta działa się przez Doktorow JP. *Moskati*, i JP. *Donhauser* w miezkaniu Ieymsci Pani *Bononi*, od której Syna ospa wzięta była. Zaraz potem Arcy-Xiążęta poiechali do *Villa Cinifella* Possessyi JPana Hrabj *Silva* która nayszczystsze powietrze, i naymilsze ma położenie.

Z Agieru donoszą, że co dzień Europeykie okręty od Korzarzow w dobycz wzięte do Portu miasta tego przyprowadzają. Znajduie się teraz na tej części morza 19 rozboynicznych okrętow, a 7 niedawno miało wychodzić. *Dei* kazał im wszystkie okręty zatrzymać, i te, które im podeyrzane zdawać się będą, złać. Łatwo ztąd wnieść można, iak te rozboie z utratą handlu Europey-

skiego są, i iak wielką szkodę nawigacya od tych rozboynikow cierpieć musi, którzy wolnie po morzu krążają, na żadną banderę nic nieuważają, i chociaż którego okrętu nie biorą, przynajmniej przystąpiwszy do niego, iż prawie wszyscy są zapowietrzeni, dają przyczynę, że okręt zaraz potem w iakim porcie czas czyszczenia wytrzymać musi.

Z Francyi: z mowy, którą Król Imsć dnia 23 Kwietnia do zgromadzonych *Notables* miał, z pod prasy wyszły cała Nacya Oycowskie zamysły Monarchy swego poznała. Kancelerz po Krolu mówiąc bardziey ieszcze krolewskiey dobroczynności zamiary objaśnił. Potym generalny Kontrolor przeczytał projekt nowego stemplowego Patentu, i oddania sum w wyznaczonych terminach. O pierwszym słychać, że stempel w kontraktach, kwitach, obligacyach mieysce mieć będzie. Prowincye, które do tych czas od tego uwolnione bywały, w inszey mierze nadgrode będą miały. Skarb, iak wyrachowano, na tym rocznie 20 aż do 25 Milionow Liwrow zyskać będzie: Oddanie sum na 50 Milionow wynoszących bez odwłoki i umniejszenia kontynuowane będzie i roku 1797 kończyć się ma. Na to 25 Milionow regularnych dochodow na zapłacenie długow będą obrocone, i inne 25 Milionow przez wyporzyczenie powiększone zostaną. Rachunek doskonały wszystkich krajowych długow do druku dla narodu poda się. Sessya ta trwała przez ca-

łą godzinę. Krol Imść tą samą okazałością nazad powrocił, którą przyjechał. Dnia następującego zgromadziły się *bureaux* i radziły, o przełożonych sobie rzeczach z gorliwością od Krola Imści im zaleconą, a ponieważ ich rady w krotkim czasie zakonczą się, tedy spodziewać się można prętkiego solwowania tychże *Bureaux*. Pierwey, niżeli *Notables* podane sobie punkta na uwagę wzięli, wszyscy zgodzili się na dziękczynienie Krolowi przez mowę osobną od każdego. Mowy te prawie na jedno wychodzą i zawierają Deklaracye, że żadna ofiara narodowi przycięzka zdawać się nie będzie, jeśli iey zamiarem, i przyczyną jest nawrocenie do porządku i Ekonomii, gdyż to są ferca krolewskiego najistotniejszye, i nayzdatniejszye cnoty, ktoremi na miłość, ufność, i błogostawieństwo u poddanych swoich zasłużyć może.

Z Hiszpanii: Rozporządzenie względem cmentarzow mimo niezgody stanow teraz publikowane było Zwolana na to od Krola Imci rada nieważając na to, o czym zdrowy rozum każdego przekona, że rzecz bardzo szkodliwa jest; gdy cmentarze w ludnym mieście są, od przeciwey opinii swoiey nie odstąpiła. Krol Imci trzymając się swego zdania wydat *Cedolę*, przez którą rozkaz po całym Państwie dany jest, aby trupy nie więcey po kościołach, ale na wolnym miejscu pochowane zostały. Duchowieństwo żędało, aby przynajmniey osoby cnotą i świętobliwością życia sławne,

ktorych liczba naszych czasow co raz się powiększa w kościele chowane były, Krol Imść niechcąc, ażeby święte tych osob ciała w Kompanii z niewświętymi zostawały, chętnie na to zezwolił. Z Algierkiew niewoli wykupieni Hiszpańczycy na trzech okrętach do portu Alicante przybyli, i z tąd do *Port Mahon* odestani byli, gdzie czas czyszczenia wytrzymać muszą, Listy z *Mexiko* donoszą, że tam dwie srebrne gory odkryte były, jedna na granicach *Neu Biscaya* nie daleko *Porto dell Inferno*, druga 2 mil od miasta *Reale del Tosario*. Srebro to z inżemi metalami zmieszane, czyli bardziey obwikłane jest, i w takiej obfitości znayduie się, że z cetnaru takiego kruszcu 18 grzywien czystego srebra wychodzi. Tak wielki pożytek skarb krolewski z tego mieć będzie, łatwo z przykładu *Don Emanuel Escarcega* poznać się daie, równie on w *Neu Biscaya* kilka gor kopalnych na srebro posiada, i lubo mizerne są, gdyż tylko 12, aż do 14 Uncyi srebra z 20 aż do 22 Cetnarow kruszcow wydają; jednak do wielkich bogactw przyszedł. Pewna bowiem jest, że nie tylko wiele Familii żywi ale od lat kilku 500,735 Piastrów z 300,697 grzywien wydobytego srebra do skarbu krolewskiego zapłacił.

Z Prus: Pruski Monarcha będąc jeszcze Xiążęciem następcą miał śliczny ogród niedaleko *Potsdamu*, przy tak zwanym świętym jeziorze. Do tego krol teraz zakupił winnicę od Hrabiego *Görz*, i tam letni Pałac wy-

flawie kazał. Iak wielką miłość Monarcha ten ku naukom piałstwie, i iak z wielką ku uczonym jest Estymacyą, następujący list do J. Pana Markusa Herz Zyda mądrością sławnego, Konzyliarza nadwornego, i Doktora w służbie u Xiążęcia *Waldekapsfany* pokazuje: Wyfoko uczony, kochany wierny! Osobliwe wafze Talenta, i wiadomości w Fizyce Experimentalney dawno mnie już były wiadome. Ia ie zawsze szacowałem, i Was za zdatnego w tey mierze nauczyciela uznałem. Pozwolenie, o ktoreście prosili, na dedykowanie mi książki waszey, żadney nieznaudyie trudności, i ia na to zezwalam chętnie. Generałleytnant i Guwerner synow moich Hrabia Brühl doniosł mi, żeście gotowi, na uczenie ich gruntownie tey nauki, i ia chęć waszą z ukontentowaniem i z wdzięcznością przyjmuję. Na uskuttowanie tego możecie się daley z wspomnionym Generałleytnantem umowić, i być pewnymi, że wasze przyjęte staranie w dawaniu nauki z krolewską łaską nadgradzać będzie. Wasz łaskawy Krol *Fryderyk Wilhelm*. O Grenadierach w *Potsdamie* pod rządem Generałleytnanta *de Rohdig* zostających następująca rzecz powiadaia: Dowiedziawszy się oni, iż zamiast czapek swoich Hiszpańskie kapelusze nosić maia, odważyli się Krola Imści prosić, aby im pozwolił czapki swoje trzymać. Krol łaskawie ich słuchał, i przekładał im, że kapelusze z większą dla nich wygodą będą, iż spusciwszy ie deszcznieg, i upał słońca nie tak dokuczyc może. Na to zaś oni odpowiedzieli,

że w siedmioletney woynie w tych czapkach baterye ęwalili, i gorwzędzie nieprzyaciołmi obsadzonych dobyli, i że się nie bez racyi obawiaia, iż na potym nieprzyaciel w tych nowym stroiu ich już nie więcey za owych walecznych żołnierzy uznawać będzie.

W Kurhannowerckim Państwie roku przeszłego z pod prasy wyszły następujące dzieła: 7 periodycznych, i do rożnych nauk ściągających się, 23 Teologicznych, 7 Prawnych, 22 lekarskich, 6 Filozoficznych, 13 Historycznych, Geograficznych, i Statystycznych, 3 matematycznych, iedno Kraiowe Ekonomiczne, 2 Filologicznych, i Kriticznych, 7 Fizycznych Ekonomicznych, i technologicznych, 7 Pædagogicznych, 6 zawierające wiersze, i sztuki |drammatyczne| i 6 rożnych wiadomości.

*Przywóz i Cena zboża
w Lwowie w Maiu 1787.*

Dni.	Pszzenica		Żyto		Jęczmień.	
	kor.	zł.gr.	kor.	zł.gr.	kor.	zł.gr.
24	56	20 —	70	15 14	42	12 —
25	70	20 —	140	15 —	56	12 —
26	49	20 —	54	15 —	28	12 —

Dni.	Owies		Hreczka		Jagły	
	kor.	zł.gr.	kor.	zł.gr.	kor.	zł.gr.
24	49	8 15	54	13 —	12	32 —
25	90	8 15	72	13 —	24	32 —
26	48	8 15	36	13 —	14	31 —